

Sygn. akt XV Ca 1621/15

POSTANOWIENIE

Dnia 22 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Godlewski (spr.)

Sędziowie: SSO Joanna Andrzejak-Kruk

SSR del. Barbara Dolata

Protokolant: st. prot. sąd. Aneta Sawka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 kwietnia 2016 r. w Poznaniu

sprawy z wniosku A. R.

przy udziale (...) Sp. z o.o. w P.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wniesionych przez wnioskodawczynię i uczestnika postępowania

od postanowienia Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

z dnia 9 lipca 2015 r.

sygn. akt IX Ns 1064/13

postanawia:

1. oddalić obie apelacje;
2. kosztami postępowania odwoławczego obciążyć wnioskodawczynię i uczestnika postępowania w zakresie przez nich poniesionym.

Joanna Andrzejak-Kruk Krzysztof Godlewski Barbara Dolata

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy ustanowił na nieruchomości wnioskodawczyni, położonej w Ł., służebność przesyłu, zasądzając kwotę 44.831 zł z tytułu jednorazowego wynagrodzenia, płatną w terminie 1 miesiąca od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, a kosztami postępowania obciążył wnioskodawczynię i uczestnika postępowania po połowie.

Bezsporne było, że przez działkę wnioskodawczyni przechodzi linia elektro-energetyczną średniego napięcia oraz znajduje się na niej słup kratowy podtrzymujący tę linię, które są częścią składową przedsiębiorstwa uczestnika postępowania. Nie budziło wątpliwości zainteresowanych, że konieczne jest ustanowienie służebności przesyłowej, a spór dotyczył wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności oraz wielkości powierzchni nieruchomości jaką służebność miałaby obejmować. Sąd Rejonowy przeprowadził dowód z opinii 2 biegłych, które pozwoliły ustalić zarówno przebieg oraz zakres służebności przesyłu jak i odpowiednie wynagrodzenie za tą służebność.

Wynagrodzenie za ustanowienie służebności (14.420 zł za obniżenie wartości nieruchomości i 30.411 zł z tytułu współkorzystania z nieruchomości) zostało prawidłowo wyliczone przez biegłego, którego opinii uczestnik postępowania przekonywująco nie podważył.

Postanowienie Sądu Rejonowego zostało zaskarżone **apelacją** przez wnioskodawczynię (co do pkt I i III).

Wnioskodawczyni zarzuciła naruszenie przepisów dotyczących kosztów postępowania nieprocesowego, wskazując, że nieprawidłowe jest obciążenie tymi kosztami obu stron po połowie w sytuacji, gdy występował spór co do kwoty wynagrodzenia; nadto niedopuszczalne jest potrącenie kosztów postępowania z zasądzonym na rzecz wnioskodawczyni wynagrodzeniem.

Wnioskodawczyni zarzuciła również naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 305¹ k.c., 305⁴ k.c. w związku z art. 287 k.c. i art. 288 k.c. poprzez ustanowienie służebności w zakresie uprawniającym do wyprowadzania dodatkowych obwodów energetycznych z urządzeń już istniejących, gdyż powyższe uprawnienie nie wynika z regulacji dotyczących służebności przesyłu, a nadto łamie zasadę integralności orzeczenia o ustanowieniu służebności w przedmiocie zakresu służebności i wynagrodzenia jako świadczenia ekwiwalentnego na rzecz właściciela nieruchomości.

Apelację od tego postanowienia wniósł także uczestnik postępowania, zaskarżając je co do pkt II w zakresie ustalającym wysokość wynagrodzenia za ustanowienie służebności ponad kwotę 30.411 zł.

Apelujący zarzucił, że wysokość wynagrodzenia ustalonego przez Sąd Rejonowy jest zawyżona, bowiem nie może w jego skład wchodzić obniżenie wartości nieruchomości. Skarżący wskazał, że w postanowieniu dowodowym Sąd Rejonowy wyraźnie nie wskazał biegłemu, iż w skład wynagrodzenia ma wchodzić także ten element, a wnioskodawczyni nie udowodniła zaistnienia i wysokości uszczerbku majątkowego z tym związanego. Nieruchomość została nabyta przez wnioskodawcę już po „obniżonej wartości”, to jest w sytuacji, w której znajdowały się na niej urządzenia przesyłowe. Tym samym wyłącznie poszkodowanym z tytułu lokalizacji urządzeń byli poprzedni właściciele nieruchomości.

Obie strony wniosły **odpowiedzi na apelację**, w których żądały oddalenia apelacji strony przeciwnej i zasądzenia kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Obie apelacje okazały się bezzasadne.

Sąd Okręgowy podziela w całości ustalenia Sądu Rejonowego, uznając je za własne, oraz wnioski prawne przedstawione w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia.

Apelacja wnioskodawczyni w zakresie treści służebności przesyłu opiera się, zdaniem Sądu Okręgowego, na niewłaściwej interpretacji zaskarżonego postanowienia. Wyprowadzanie nowych obwodów energetycznych z urządzeń już istniejących oznacza bowiem jedynie możliwość dodania dodatkowych kabli do istniejącej już infrastruktury, a w żadnym razie nie upoważnia przedsiębiorcy przesyłowego do budowy nowych urządzeń lub rozbudowy już istniejących. Umieszczenie na istniejących słupach dodatkowych kabli w żadnym stopniu nie zwiększy ingerencji przedsiębiorcy przesyłowego w nieruchomość wnioskodawczyni, ani nie wpłynie na powierzchnię gruntu uwzględnioną przez biegłego przy wyliczaniu wynagrodzenia za ustanowienie służebności. Ewentualne dodanie dodatkowych przewodów jest też ograniczone treścią służebności przesyłu, gdyż dotyczy ona linii energetycznej średniego napięcia (...) Potencjalne umieszczenie, więc dodatkowych przewodów w ramach istniejącej linii energetycznej nie zwiększy obciążenia nieruchomości wnioskodawczyni, a co za tym idzie nie będzie mogło mieć wpływu na wysokość wynagrodzenia, które nie było wyliczone od ilości kabli składających się na linię energetyczną. Takie określenie treści służebności przesyłu, jak w zaskarżonym postanowieniu, nie jest więc sprzeczne z zasadą

integralności orzeczenia sądowego, obejmującego zarówno określenie treści służebności, jak i ekwiwalentnego wynagrodzenia za ustanowienie tej służebności.

Na marginesie można wskazać, że na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego wnioskodawczyni nie kwestionowała zakresu służebności proponowanego przez uczestnika postępowania w odpowiedzi na wniosek (k. 46), ani opinii biegłego określającej wysokość wynagrodzenia za ustanowienie służebności w proponowanym kształcie.

Również rozstrzygnięcie o kosztach postępowania nie jest niekorzystne dla wnioskodawczyni. Faktem jest, że poza sporem zainteresowanych znajdowało się samo ustanowienie służebności przesyłu, obejmującej istniejącą infrastrukturę przesyłową i w tym zakresie obie strony były w równym stopniu zainteresowane prawnym uregulowaniem istniejącej sytuacji faktycznej. Uczestnik postępowania nie oponował przeciwko ustanowieniu służebności, w szczególności nie zgłaszał zarzutu zasiedzenia służebności, jak w innych podobnych sprawach. Spór sprowadzał się jedynie do wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności. Zarzuty uczestnika dotyczące przebiegu służebności w istocie miały bowiem na celu zmniejszanie jej powierzchni, a co za tym idzie obniżenie wynagrodzenia, które w znacznej mierze odnosi się do tej powierzchni. W zakresie ustalenia wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności interesy wnioskodawczyni i uczestnika były więc niewątpliwie sprzeczne, co uzasadniało zastosowanie art. 520 § 2 k.p.c. do rozstrzygnięcia o kosztach postępowania. We wniosku inicjującym postępowanie wnioskodawczyni domagała się przyznania jej wynagrodzenia w wysokości 122 452 zł, a ostatecznie wynagrodzenie to wyniosło 44 831 zł, a zatem około 1/3 zgłaszanego roszczenia. W tej sytuacji obciążenie zainteresowanych kosztami postępowania po połowie jest dla wnioskodawczyni korzystne, w kontekście wyniku tego postępowania, a zatem nie ma podstaw do zmiany zaskarżonego orzeczenia na niekorzyść uczestnika postępowania. Sąd Okręgowy nie widzi również konieczności takiej zmiany na korzyść uczestnika, gdyż nie kwestionował on rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Ściągnięcie nieuiszczonych kosztów sądowych z zasądzonego roszczenia znajduje oparcie w art. 83 ust. 2 w zw. z art. 113 ust. 2 pkt 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Całkiem chybiony jest również zarzut uczestnika, że wynagrodzenie za ustanowienie służebności nie może uwzględniać uszczerbku majątkowego wnioskodawczyni, związanego ze zmniejszeniem wartości nieruchomości na skutek posiadania na niej urządzeń przesyłowych, gdyż wnioskodawczyni nie wykazała szkody z tym związanej i nabyła własność nieruchomości „po obniżonej wartości”. Sam fakt, że Sąd Rejonowy w postanowieniu dowodowym nie wskazał biegłemu, jakie elementy mają składać się na wynagrodzenie nie może powodować umniejszenia należnego wnioskodawczyni wynagrodzenia, gdyż opinia biegłego słusznie została uznana za miarodajną, a kwestia czy w skład wynagrodzenia za ustanowienie służebności powinien wchodzić element w postaci obniżenia wartości nieruchomości nie jest kwestią natury faktycznej, lecz prawnej. Wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu nie ma charakteru odszkodowania, lecz ma kompleksowo zrekompensować właścicielowi nieruchomości obciążonej wszelkie niedogodności związane z wykonywaniem służebności przesyłu i niemożnością korzystania w pełni z uprawnień właścicielskich, które doznają istotnego ograniczenia. Jednym z elementów uszczerbku majątkowego właściciela nieruchomości prawnie obciążonej jest utrata wartości nieruchomości na skutek istnienia na niej urządzeń, których nie można się pozbyć, gdyż po ustanowieniu służebności przesyłu właściciel nieruchomości obciążonej nie może się już domagać usunięcia istniejących elementów infrastruktury przesyłowej w granicach służebności. Niewątpliwie więc nieruchomość prawnie obciążona jest mniej warta, niż taka sama nieruchomość nie mająca prawnie skutecznych obciążeń. Co do zasady więc wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu powinno rekompensować ten rodzaj uszczerbku majątkowego, chyba że przedsiębiorca przesyłowy wykazałby, iż wcześniej odpowiednio wynagrodził już w tym zakresie właściciela nieruchomości lub jego poprzednika. W takim bowiem wypadku ponowne wynagrodzenie (obejmujące ten element) nie mogło by zostać uznane za słuszne. Twierdzenia uczestnika, ani zaoferowane przez niego dowody nie dają podstaw nawet do przypuszczeń, że mogło to nastąpić w przypadku spornej nieruchomości. Niewątpliwie więc wynagrodzenie za ustanowienie służebności powinno uwzględniać, wśród innych okoliczności, również fakt obniżenia wartości nieruchomości na skutek istnienia na niej urządzeń przesyłowych, należących do uczestnika postępowania.

Z tych powodów obie apelacje, jako bezzasadne, podlegały oddaleniu, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 520 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do odstąpienia od podstawowej zasady orzekania o kosztach postępowania nieprocesowego. Obie apelacje były w równym stopniu niezasadne i zostały oddalone, stąd brak podstaw do zasądzenia zwrotu jakichkolwiek kwot między zainteresowanymi z tytułu rozliczenia kosztów postępowania odwoławczego.

SSO Janna Andrzejak-Kruk SSO Krzysztof Godlewski SSR del. Barbara Dolata